

Krystyna Krzyżanowska-Łoboda

Katowice, 31 sierpnia 2023 r.

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne

Recenzja dzieła doktorskiego i rozprawy doktorskiej

mgr Izabela Kiryluk

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne

Recenzja napisana na zlecenie Rady Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Przewód doktorski prowadzony jest wg ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) i spełnia wymogi art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.

Dysertacja, zgodnie z wymaganiami Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dn. 14 marca 2003 r. (art. 13 ust. 6) składa się z dzieła i opisu. Przedmiotem recenzji jest dzieło artystyczne z opisem.

Temat dysertacji:

Łaciński repertuar na Boże Narodzenie

Praca doktorska napisana pod kierunkiem ks. dr hab. Michała Romana Szulika prof. UPH w Siedlcach.

Dzieło artystyczne mgr Izabeli Kiryluk, które stanowi nagranie CD z opisem zostało opublikowane w folderze promocyjnym *Zespół Szkół Muzycznych w Siedlcach. Informator wraz z płytą promocyjną Łacińska muzyka na Boże Narodzenie*, Siedlce 2018. Dzieło nagrano w Sali koncertowej Zespołu Szkół Muzycznych w Siedlcach jesienią 2017 r. Realizatorem nagrań był Karol Adamczyk.

Na nagraniu zostały zarejestrowane następujące kompozycje bożonarodzeniowe:

- Johann Stadlmayr (ok.1575-1648) *Jesu redemptor omnium*,
- William Byrd (ok. 1543-1623) *Puer natus est nobis*,
- Johann Caspar Aiblinger (1779-1867) *Missa Advocata nostra* für 3-stimmigen Frauenchor, Harfe, Violoncello und Orgel,
- Gasper Jareb (ur. 1985) *Magnum Misterium* a cantata for treble voices (SSA) with harp or piano accompaniment,
- Gabor Lisznyay-Szabo (1913-1981) *Puer natus in Bethleem*,
- Healey Willan (1880-1968) *Hodie Christus natus est* Four-part Mixed Voices (SATB) a cappella.

Cały program płyty został przedstawiony podczas koncertu w Zespole Szkół Muzycznych w Siedlcach 13 stycznia 2018 r. Recenzent uczestniczył jako słuchacz w prezentacji dzieła.

Ponieważ od daty koncertu do złożenia dysertacji upłynęło ponad pięć lat, ocena dzieła została dokonana na podstawie nagrania CD dołączonego do opisu. Stąd w recenzji nie zostanie szczegółowo

oceniony gest dyrygencki doktorantki, niemniej z koncertu Recenzent zapamiętał, że gest był przejrzysty i adekwatny w ciągu całej prezentacji.

Pierwszym utworem nagrany jest kompozycja Johanna Stadlmayra *Jesu redemptor omnium* na chór mieszany a cappella wykonany przez Zespół wokalny PSM II st. w Siedlcach.

Kolejną kompozycją nagrany przez Doktorantkę jest utwór Johna Byrda *Puer natus est nobis* ponownie na czterogłosowy skład a cappella wykonany tak jak i pierwszy przez Zespół wokalny PSM II st. w Siedlcach.

Dalej Izabela Kiryluk przedstawia wczesnoromantyczną kompozycję wokalnoinstrumentalną Johanna Caspara Aiblingera *Missa Advocata nostra* na trzygłosowy chór żeński, harfę, wiolonczelę i organy. Msza została wykonana przez: Chór żeński PSM w Siedlcach, Adriannę Masiak – sopran I, Agnieszkę Skup – sopran II oraz Paulinę Tymińską – alt, wiolonczelistkę Izabelę Skaruz, Mateusza Wadowskiego – kontrabas, Barbarę Witkowską – harfa i Tomasza Wojtusia przy pozytywwie.

Po utworach z epok baroku i klasycyzmu, Doktorantka przedstawia utwór współczesny Gaspera Jereba (ur. 1985) *Magnum Mysterium* - Kantatę na trzy głosy równe z towarzyszeniem harfy (lub fortepianu). Wykonawcami był Chór dziecięcy PSM I st. w Siedlcach, a przy harfie ponownie zasiadła Barbara Witkowska.

Piątą pozycją był *Puer natus in Bethleem* autorstwa współczesnego kompozytora węgierskiego Gabora Lisznyaya-Szabo na czterogłosowy chór mieszany a cappella, na płycie w wykonaniu Chór PSM II st. w Siedlcach.

Nagranie kończy, napisana w 1935 r. kompozycja anglo-kanadyjskiego kompozytora Healeya Willana *Hodie Christus natus est*, ponownie w wykonaniu Chóru PSM II st. w Siedlcach.

Wykonawcy dzieła artystycznego to chóry, wokaliści i instrumentalni z Zespołu Szkół Muzycznych w Siedlcach, co stanowi ważny element założeń dysertacji doktorskiej kandydatki, chociaż nie znajduje się w tytule dzieła.

Pierwsza kompozycja, siedmioletkowy Hymn *Jesu Redemptor omnium* (Jezu, Zbawienie ludzkości) J. Stadlmayra, została wykonana antyfonalnie: naprzemiennie zwrotka hymnu w wersji gregoriańskiej, a potem kolejna strofa w czterogłosowym, motetowym opracowaniu, zgodnie z założeniem kompozytora – choraliter i figuraliter. Zwrotki chorałowe wykonują cztery głosy tenorowe. Kandydatce udało się uzyskać dużą spójność barwową i intonacyjną mimo małej obsady. W zwrotkach chorałowych zauważa się zbytnią dominację głosu sopranowego i pewne nieścisłości w jego prowadzeniu, niemniej całość jest bardzo spójna barwowo i intonacyjnie. W wykonaniu słychać ogromną pracę dyrygentki nad emisją głosu i prawidłowym frazowaniem. Hymn brzmi bardzo dobrze również pod względem stylistycznym; skromna obsada bardzo młodych głosów znakomicie sobie radzi z bardzo wymagającym materiałem muzycznym.

Kolejny utwór na płycie CD to motet *Puer natus est nobis* W. Byrda, angielskiego kompozytora, który znaczną część życia pisał dla kościoła anglikańskiego, jednak pozostał konserwatystą i katolikiem w swoich sakralnych kompozycjach. Tak kunsztownie napisany motet stanowił duże wyzwanie dla młodych wykonawców. Dobrze wykonany, ładnie brzmiący i poprawy we frazowaniu, może stanowić przykład wspaniałej pracy dyrygentki z młodymi wykonawcami.

Kunszt wykonawczy słyszalny jest szczególnie we fragmencie drugim, wykonanym przez szóstkę solistów (po 2 osoby w głosie). Dyrygentka, zgodnie z wymową tekstu i wymaganiami stylistyki, przeciwstawia dialogujące grupy głosów solo i tutti. Klamra tekstowa, powtórzona antyfony spinająca utwór, potwierdza te założenia.

Dalej płyta CD zawiera nagranie dużej formy wokalno-instrumentalnej. Zespół wokalny ustępuje miejsca chórowi żeńskiemu PSM II st. (trzy, a miejscami czterogłosowemu), tercetowi solistek i małemu składowi instrumentalnemu, zgodnie z zapisem partytury. Organowe continuo zostaje wzbogacone kontrabasem, dla podkreślenia brzmienia tutti, a w składzie wykonawczym pojawia się wiolonczela i harfa. Kompozycja J. C. Aiblingera to pełna forma mszalna z rodzaju missa pastoralis.

Kyrie urzeka łagodną barwą chóru i dobrze zbilansowanym brzmieniem zespołu instrumentalnego. W tercecie solowym miejscami słychać brak doświadczenia wokalnego młodych śpiewaczek, ale całość prezentuje się bardzo dobrze. Zespoły i soliści pięknie frazują nadając wykonaniu lekkości.

Gloria zaczyna się po incipicie od wejścia tutti. Chór śpiewa ładną frazą, czytelnie zarówno tekstowo jak i ładnie barwowo. Wejście soli jest dobrze poprowadzone, chociaż miejscami w tercecie trochę nieczysto. Odpowiedź chóru w doksologii łączy się znakomicie z głosami soli, pięknie podsumowując tę część.

Kolejna część *Credo* zaczyna się wstępem organowym. Chór bardzo dobrze brzmi na tle zespołu instrumentalnego, choć słyszalna jest dominacja głosu sopranowego, co jednak nie zaburza w żaden sposób spójności wykonania. Fragment *Et incarnatus* następuje po łagodnym wejściu harfy i miękko brzmi w tutti chóru. *Crucifixus*, zgodnie z wymową tekstu, opracowany jest bardziej dramatycznie i pokazuje inne możliwości wykonawcze zespołu śpiewaczego. Fragment kończy wiolonczela solo. Ostatni odcinek w tej części, *Et resurrexit* – kontrastowo do poprzedniej, zaczyna się tutti i dość monumentalnie przebiega do końca utworu.

Doktorantka potwierdza swoje znakomite przygotowanie do pracy z każdym rodzajem chóru. Trzeba dodać, że młodzi wykonawcy pięknie współpracują z zespołem instrumentalnym, co ponownie wskazuje na bardzo dobry warsztat metodyczny i dyrygencki kandydatki.

Początek *Sanctus* przypomina nieco analogiczną część z kompozycji Gabriela Faurego *Requiem* d – moll, ze względu na udział harfy i delikatne brzmienie chóru. Chór ponownie brzmi łagodnie i ciepło. Nawet we fragmencie *Hosanna* rozbudowanie faktury jest mało dramatyczne, wpisując się charakter pastoralny całej formy.

Benedictus jest znowu łagodne, tym razem solistyczne. Trochę nieczysto brzmi sopran w wysokiej tessiturze. Nie zaburza to jednak pięknie poprowadzonej kantyleny. Trudny tercet dla młodych wokalistek broni się pięknym frazowaniem. Chór włącza się delikatnie na słowie *Hosanna*, które kończy ten fragment utworu.

Agnus Dei rozpoczyna wstęp instrumentalny. Solo sopranowe pięknie dialoguje z chórem. Poszczególne fragmenty kompozycji łączą interludia instrumentalne – harfa uwypukla pastoralny charakter tej części szczególnie we fragmentach soli. Odpowiedzi chóru idealnie wpisują się w całość interpretacji.

Chór żeński w całym przebiegu brzmi bardzo spójnie mimo lekkiej dominacji głosu sopranowego. Dobór repertuaru dla tego zespołu utwierdza Recenzenta w przekonaniu o dużej dojrzałości muzycznej kandydatki i samodzielności w planowaniu pracy nad zróżnicowanym repertuarem pod względem stylistycznym i obsadowym. Proporcje pomiędzy głosami wokalnymi, a instrumentalnymi zostały właściwie dobrane.

O Magnum misterium G. Jereba, kontrastowe w języku muzycznym, jest następnym utworem dzieła doktorskiego. Kompozycja została wykonana przez Chór PSM I st. w Siedlcach z towarzyszeniem harfy. Utwór jest bardzo zróżnicowany dynamicznie, a chór, z którym silnie z kontrastują przebiegi harfowe, stanowi główny element konstrukcyjny dzieła. Spójnie brzmiące głosy dziecięce ciekawie prezentują tę wymagającą kompozycję.

Cz. II *Magnificat* – jest dynamiczna i polifonizująca, pokazuje duże możliwości wykonawcze zespołu dziecięcego i potwierdza duże obycie kandydatki w pracy z bardzo młodym zespołem wykonawczym. Chorałowe zakończenie a cappella świetnie dopełnia całość.

Angelus ad pastores ait rozpoczyna cz. II *Gaudium magnum* złożoną z trzech kontrastujących ze sobą fragmentów, precyzyjnie wykonanych przez chór i harfę.

Mormorando a cappella zaczyna II część utworu Jereba. Dziecięce głosy niezwykle brzmiało wprowadzają w nastrój tekstu *Hodie* i ładnie kontynuują przebieg tekstu. Pod koniec słychać trochę wahań intonacyjnych, ale całość kończy się dobrze zestrojonymi akordami i poprawnie wokalnie poprowadzoną frazą. Końcowe mormorando łagodnie zamyka ten fragment, który jest trudny intonacyjnie i wokalnie.

Utwór kończy część *Amen* rozpoczynająca się od słów *Beata est*. Po tekście *Natum vidimus* całość zamyka słowo *Alleluja*, a po nim następuje nawiązanie do początku I cz. utworu *O Magnum misterium*. Chór po raz kolejny doskonale radzi sobie z bardzo trudnym muzycznie i frazowo tekstem łacińskim.

Obecność harfy znakomicie wpisuje się w przebieg całości. W całej kantacie słychać pracę kandydatki nad stroną wokalną, a przebiegi fraz świadczą o zrozumieniu wymowy tekstu przez zespół młodych chórzystów. Dzieci bardzo dobrze współpracują między sobą, co można zauważyć we fragmentach a cappella, jak i w czujnie poprowadzonym dialogu z instrumentalistką.

Nagranie CD kończą dwa utwory a cappella w wykonaniu Chóru młodzieżowego PSM II st. w Siedlcach. Pierwszym jest *Puer natus in Bethleem* węgierskiego twórcy G. Lisznyaya-Szabo.

Bardzo ciekawa, a mało znana kompozycja jest dobrze zaprezentowana przez młodych wykonawców. Frazy monodyczne naprzemiennie współgrają z wielogłosowymi; punkt kulminacyjny podkreśla obecność głosu solowego.

Dzieło artystyczne kończy, wykonane przez Chór PSM II st. w Siedlcach, nagranie kompozycji *Hodie Christus natus est* anglo-kanadyjskiego twórcy Healeya Willana, utworu przeznaczonego na czterogłosowy chór mieszany a cappella. Podobnie jak poprzednia kompozycja również i ta została wykonana bardzo dobrze. Słychać w niej pracę doktorantki nad poprawną emisją głosu, spójnym frazowaniem i czytelną wymową tekstu. Kompozycja w bardzo udany sposób kończy dzieło artystyczne. Oceniając całe dzieło artystyczne należy podkreślić nowatorski i ciekawy wybór utworów z niezwykle bogatego repertuaru kompozycji przeznaczonych na okres Bożego Narodzenia. Zestaw utworów został ciekawie dobrany pod kątem zróżnicowanych możliwości wykonawczych zespołów będących częścią jednej instytucji, w której Izabela Kiryluk pracuje. Jej bogate doświadczenie w nauczaniu różnych grup wiekowych zaowocowało świetnym koncertem i nagraniem płyty CD.

Nagrania są profesjonalnie dokonane, co umożliwia właściwą ocenę całej Dysertacji doktorskiej. Dobór repertuaru do możliwości wykonawczych poszczególnych zespołów utwierdza w przekonaniu, że kandydatka dysponuje wiedzą muzykologiczną i znakomitym warsztatem wykonawczym. Utwory reprezentują różne aspekty muzyki bożonarodzeniowej i są ciekawe pod względem zmiennej faktury tak w kompozycjach na chór a cappella jak i wokalnie-instrumentalnych. Jednocześnie stanowią doskonale dobrane przykłady pod kątem tekstów proponowanego tematu. Potwierdza to Opis dzieła artystycznego do którego dołączono nagranie CD.

Praca pisemna to opis dzieła artystycznego. Składa się z trzech rozbudowanych rozdziałów, wstępu, zakończenia, rozbudowanego Aneksu, który stanowi osobną wartość przedłożonej pracy pisemnej, obszernej bibliografii, spisu tabel i spisu przykładów.

Na zakończenie opisu umieszczono program płyty CD i sama płytę z nagraniem dzieła artystycznego.

Wstęp zawiera inspiracje doktorantki do podjęcia wykonania i omówienia problematyki muzyki na Boże Narodzenie. Natomiast cel główny dysertacji to przedstawienie form, gatunków i rodzajów łacińskiej muzyki wielogłosowej na Uroczystość Narodzenia Pańskiego jako wartościowego repertuaru do pracy z chórami szkół muzycznych, na przykładzie chórów działających w Zespole Szkół Muzycznych w Siedlcach. Wstęp jest, zdaniem Recenzenta, nowatorskim przedstawieniem ogólnego tematu zaprezentowanego na stronie tytułowej i przeniesieniem akcentu całej pracy na podniesienie poziomu wykonawstwa muzyki chóralnej w Zespole Szkół Muzycznych w Siedlcach. We wstępie kandydatka przedstawia założenia dzieła artystycznego i jego opisu, metody badawcze, zakres literatury naukowej wykorzystanej w pracy. Praca dedykowana jest wszystkim, którzy chcieliby zgłębić w teorii i praktyce wykonawstwo łacińskiej, wielogłosowej muzyki na Boże Narodzenie. Na koniec wstępu doktorantka umieszcza podziękowania.

Rozdział pierwszy *Powstanie i rozwój wielogłosowej muzyki w języku łacińskim* jest bardzo rozbudowany i zawiera ponad 80 stron oraz cztery obszerne podrozdziały. Autorka skrupulatnie omawia źródła chorałowe muzyki na Boże Narodzenie, zaczynając od omówienia obchodów omawianego okresu liturgicznego. Na początku opisuje *Ordinarium Misse* i *Officium Divinum*, przedstawia układ i nawiązuje do dostępnych źródeł tych celebracji i modlitw. Dalej omawia teksty *proprium misse* z I, II i III Mszy Narodzenia Pańskiego, umiejscawia te liturgie w porządku święta, podaje w tabelach teksty łacińskie z nawiązaniem do źródeł oraz ich tłumaczenie na język polski. W podrozdziale drugim doktorantka przedstawia opracowania wielogłosowe a cappella łacińskich

tekstów na Boże Narodzenie. Zaczyna od omówienia antyfon, ich definicji, miejsca w liturgii oraz źródeł, poczynając od brewiarza i proprium z wcześniej omawianych mszy. Po nich następuje omówienie formy graduale oraz śpiewów o charakterze responsoryjnym. Potem pisze na temat łacińskich tekstów o charakterze zwrotkowym: hymnów Godziny czytań, Jutrzn, Nieszporów, a także pozaliturgicznych hymnów, sekwencji, łacińskich kolęd i innych. W niezwykle obszernym Aneksie autorka podaje przykłady opracowań tych tekstów w porządku chronologicznym wymienianych kompozytorów. Od strony 23 Kandydatka opisuje rozwój form wielogłosowych, zaczynając od organum i motetu średniowiecznego. Opiera to na przykładach monodii chorałowej do tekstu *Viderunt*, najpierw szczegółowo omówionego pod względem liturgicznym i wymowy tekstu, po czym przedstawia rozwój formy muzycznej organum na jego przykładzie. Na stronie 24 omawia powstanie formy motetu od XII wieku, tym razem na tekście *Asolis ortus cardine* – hymnu na Jutrzn Bożego Narodzenia. Na kolejnych stronach doktorantka kontynuuje opis rozwoju form motetowych w renesansie (XVI w.) i baroku (XVII, XVIII w.), bogato ilustrując przykładami muzycznymi omawianych autorów zarówno europejskich (J. des Pres, L. Senfl, O. di Lasso, G. P. da Palestrina, G. Gabrielli, G. Aichinger, J. P. Sweelinck, J. H. Schein, H. L. Hassler) jak i polskich (M. Zieleński, G. G. Górczycki, B. Pękiel). Recenzent zauważa dużą wiedzę i orientację doktorantki w omawianym temacie. Od str. 45 do 58 autorka opisuje dalszy rozwój historyczny motetu na Boże Narodzenie od romantyzmu do współczesności. Na początku nawiązuje do kompozycji liturgicznych, omawia zjawisko kompozycji w stylu cecylijskim (F. X. Witt, F. X. Haberl czy P. Gisbacher) i liczne kompozycje a cappella XX i XXI w., z których tylko nieliczne reprezentują motetową budowę (A. Vierendeels, D. Bartolucci). Zauważa, że kompozycje pozaliturgiczne romantyzmu rzadko sięgały do tekstów łacińskich, z uwagi na ogromną liczbę tego typu kompozycji w językach narodowych. Znacznie lepiej reprezentowane są kompozycje pozaliturgiczne w XX i XXI w. Autorka z dużą swobodą wprowadza w tematykę, omawiając kompozycje W. Healey i Fr. Puolencja jako kompozycje koncertowe, a nie ściśle liturgiczne. W tym okresie charakterystyczne też staje się powiększenie składu chóru a cappella do 6 – 8 głosów oraz rozbudowanie całej faktury dzieł. Za przykłady posłużyły autorce kompozycje J. Merricka czy ciekawy utwór *Angelus ad Pastores* A. Makora z wykorzystaniem melodii chorałowej. Bardzo dużo uwagi Autorka poświęca utworom archaizującym, np. dziełu A. Makora *O magnum misterium* czy kompozycji o tym samym tytule J. MacMillana napisanej na chór mieszany, organy i trąbkę solo, gdzie dostrzega się oddzielnie brzmiące płaszczyzny dźwiękowe chóru i instrumentu ilustrujące światło i mrok. Z innych kompozytorów cytowani są m.in. M. Sawa i G. Levente. Z nowym językiem muzycznym, nowatorskim, nie archaizującym, wiążą się utwory kompozytorów: C. S. Volgara, J. Busto, O. Gjejlo, zacytowane przez kandydatkę. W kolejnym podpunkcie rozdziału I (1.3) Izabela Kiryluk omawia cykle mszalne na okres Bożego Narodzenia poczynając od mszy motetowej (XI – XIV w.), ze szczególnym uwzględnieniem R. Fairfaxa *Missa Tecum principium*, jednego z pierwszych cykli bożonarodzeniowych (ok. 1500). Dalej doktorantka przedstawia rozwój cyklu o tej tematyce na przykładzie utworów J. Arcadelta, G. P. da Palestriny czy J. des Presa, którego popularną kompozycję bożonarodzeniową *Praeter rerum seriem* cytowali również inni kompozytorzy tego okresu w swoich cyklach *missa parodia* (A. Willaert, C. de Morales, J. Mouton, C. de Rore, G. de la Hele). Tworzenie mszy inspirowanych melodiami chorałowymi wygasło w baroku wraz z coraz mniejszym zainteresowaniem *stile antico*. Opis mszy koncertującej i mszy kantatowej to kolejny podpunkt w pracy pisemnej kandydatki. Izabela Kiryluk omawia *stile concertato* i podaje przykłady kompozycji A. Scarlattiego, a także M. A. Charpentiera *Messe de minuit Noel*, gdzie poszczególne części oparte są o tradycyjne Noel - bożonarodzeniowe francuskie kolędy i pastorałki. Ten fragment bogato ilustrują stosowne przykłady muzyczne. Krótko omówiona została msza kantatowa (F. Durante), po czym autorka skupiła się na omówieniu cech charakterystycznych popularnych w XVIII i I poł. XIX w. mszy pastoralnych. Doktorantka przedstawiła nazwiska głównych kompozytorów tej formy, zagranicznych: M. Koenigspergera, J. A. Koželuha, J. B. Schiedermayra, V. J. Koprivę, J. Schreiera, W. A. Mozarta, G. Paisiello oraz polskich: M. Żebrowskiego, J. Szczurowskiego, i. in. Wymienia jeszcze kompozytorów, którzy nie zawierali w tytule słowa pastoralna m.in. I. Reimanna i K. Kemptera. Na koniec podrozdziału kandydatka opisuje styl *missa pastoralis* w twórczości kompozytorów XX w.: L. Bottazzo, R. Schneidera-Trnavskyiego, H. Laszlo, J. A. Kormanna, C. Mawbyego, któremu poświęca cały akapit cytując na zakończenie jego kompozycję opartą na kolędzie *Adeste fideles*. Omówienie

kompozycji wokально-instrumentalnych do tekstów łacińskich kończą rozdział I (1.4). Autorka zaczyna od kompozycji barokowych w stylu *concertato* małym i dużym, podając przykładowe składy instrumentalne i wokalne oraz nawiązując i cytując stosowne kompozycje np.: J. Stadlmayera, D. Bollius, Ch. Straussa, F.M. Benedettiego, G. Giorgiego, J. B. Comes, P. Sante.

W podrozdziale 1.4.2 doktorantka omawia formy kantatowo – oratoryjne XVII i XVIII w., w których głównym elementem formotwórczym są teksty bożonarodzeniowe. Autorka omawia ich występowanie na przykładach różnych kantat, np. kompozycji B. Grazianiego czy E. Hickmana, J. D. Zelenki, J. Rosenmüllera. Osobno kandydatka omawia barokową muzykę francuską z formą wielkiego motetu i kompozycjami M. A. Charpentiera, J. B. Lulliego czy mniej znanego w Polsce, a wybitnego muzyka M. R. Lalande. W kolejnym punkcie 1.4.3 autorka rozwija temat barokowej muzyki wokально-instrumentalnej na Boże Narodzenie, tym razem do tekstów mszalnych z tego okresu liturgicznego. W tabelce nr 4 umieszcza teksty i szeroko omawia ich różnorodne zastosowanie w przykładowych kompozycjach. Dalej przytacza składy poszczególnych kompozycji i ilustruje bogato przykładami nutowymi (F. Brix, J.M. Haydn, J. W. Muhl). Kolejny punkt (1.4.4.) to opis barokowych kompozycji do tekstów brewiarzowych. Doktorantka dostrzega istotne szczegóły wpływu tekstu na obsadę, formę i długość trwania dzieł. Szerzej omówiony (z podanym przykładem) jest utwór *Jesu Redemptor omnium* J. M. Garcii ze względu na obecność zwrotek chorałowych. Autorka wymienia także inne teksty bożonarodzeniowe i podaje przykłady opracowań wielogłosowych tych tekstów. Szczególną uwagę poświęca grupie opracowań cykli responsoriów powstałych w Hiszpanii, Portugalii i w krajach Nowego Świata. Doktorantka nakreśla warunki dla powstania tych kompozycji, wymienia autorów i tytuły. Dużo uwagi poświęca kompozycjom J. de Deusa de Castro Lobo i jego *Matinas de Natal* jako popularnej formy stosowanej za oceanem. Rozdział pierwszy kończy punkt 1.4.5 opisujący łacińskie kompozycje bożonarodzeniowe od połowy XIX w. do współczesności. Autorka drobiazgowo przedstawia zmiany w rozumieniu muzyki liturgicznej, kościelno - koncertowej i koncertowej, gdzie dominują formy kantatowo – oratoryjne. Podaje nazwiska kompozytorów i utwory uszeregowane w tych trzech kategoriach.

W muzyce współczesnej wskazuje na tendencje powrotu do form renesansowych w nowej szacie dźwiękowej (D. Bartolucci) ale też stałego rozwoju innych form, w tym wokально-instrumentalnych (C. Mawby, R. Carissimi). Najmniej liczne w tej grupie są kantaty i oratoria – doktorantka wymienia ich pięć. W podsumowaniu Kandydatka jeszcze raz przypomina o Aneksie zawierającym m. in. kompozycje wokально-instrumentalne o omawianej tematyce.

Rozdział drugi omawia pracę dyrygenta chórów działających w szkole muzycznej na przykładzie ZSM I i II st. w Siedlcach. Na początku autorka krótko opisuje historię swojego zaangażowania w pracę chórów ZSM Siedlce od okresu, kiedy pobierała naukę aż do czasu przygotowania nagrania i koncertu jako nauczyciel szkoły. Zdaniem recenzenta to najlepsza droga do poznania realiów pracy w szkolnictwie muzycznym. Dalej Izabela Kiryluk przedstawia historię szkoły muzycznej w Siedlcach, poczynając od lat pięćdziesiątych XX w. Krótko omawia etapy powstania placówki, przeniesienia szkoły do nowego budynku i osiągnięcia w budowaniu niezwyklej bazy lokalowej z piękną aulą wyposażoną m. in. w bardzo dobry instrument organowy, wykorzystany na potrzeby doktoratu. W podrozdziale 2.1.2 doktorantka omawia tradycje śpiewu chóralnego swojej placówce. Bardziej szczegółowo, z podaniem nazwisk dyrygentów zajmuje się ewolucją chóru II st. ale także z wielkim zaangażowaniem opisuje osiągnięcia chóru I st., po czym wraca do osiągnięć chóru II st. pod dyktando Mariusza Orzełowskiego z I nagrodą na XXX konkursie „Legnica Cantat 1999”. Dalej omawia pracę dyrygenta ks. Michała Szulika (od 2007 – 2015), jego osiągnięcia indywidualne jak i osiągnięcia Chóru II st. na tle wydarzeń muzycznych nie tylko w Siedlcach, ale też na terenie Polski i innych europejskich krajów. Od 2015 roku prowadzenie chóru PSM I st. objęła oboje kandydatka. Wymienia więc szereg nagród otrzymanych z chórem PSM I st., i udział zespołu w festiwalach organizowanych w Regionie Mazowieckim. W kolejnym podpunkcie przedstawia strukturę organizacyjną jednostki, by w punkcie 2.2 przejść do omawiania zajęć chóralnych w szkole. Dużo uwagi autorka poświęca na omówienie organizacji pracy w chórach i zespole wokalnym PSM II st. w Siedlcach, nawiązuje do okresu pandemii i rozwiązań podjętych w kształceniu chóralnym w tym okresie. Podaje rozwiązania formalne i przykładowy rozkład

zajęć w okresie jednego roku w Chórze PSM I st. (str. 112). Potem zaczyna omawiać sytuację pracy zespołów w przypadku projektu chóralnego jakim było przygotowanie i realizacja koncertu i nagrań do pracy doktorskiej. Podaje definicje projektu oraz przykłady pracy projektowej chórów Akademii Chóralnej: „Śpiewająca Polska” i PNCHM. Powołuje się na założenia tego typu pracy u W. H. Kilpatricka jako bazę teoretyczną do realizowanego projektu. Omawia kolejne etapy w pracy nad projektem, stronę organizacyjną: zarys koncertu i akceptację przez dyrektora szkoły, dobór utworów we współpracy z promotorem, (podkreśla nowatorskie potraktowanie tematu pracy) i kolejne jej etapy, od pozyskania materiałów nutowych, poprzez dobór wykonawców: solistów - wokalistów i instrumentalistów, przeprowadzanie prób, koncertu i nagrań, przygotowanie folderu reklamowego oraz pozyskanie środków na realizację projektu. Szczegółowo omawia każde z wymienionych działań, opisuje problemy wynikające przy ich realizacji. Przytacza terminarz działania zespołów, a także podkreśla zakres prac marketingowych związanych z wydaniem folderu szkoły, gdzie znalazła się m.in. płyta CD „Łacińska Muzyka na Boże Narodzenie” z dziełem artystycznym doktorantki. Na koniec wymienia firmy i instytucje, które udzieliły wsparcia finansowego. Taki sposób podejścia do pracy dyrygenta w szkole muzycznej ukazuje kandydatkę jako człowieka zdeterminowanego, świetnie zorganizowanego i dojrzałego w działaniach tak dydaktyczno - artystycznych jak i organizacyjnych.

Ciekawym punktem (2.3) jest przedstawienie roli dyrygenta w szkole muzycznej jako mentora nauczania zintegrowanego. Dyrygent balansuje pomiędzy dużym obciążeniem czasowym uczniów, starając się wykorzystywać ich wiedzę i doświadczenie muzyczne zdobyte w trakcie nauki innych przedmiotów; jednocześnie utrwalając, rozszerza ją i pogłębia. Jest to cenne dla całego szkolnictwa muzycznego. W dwóch podpunktach doktorantka omawia problemy: chórmistrza jako nauczyciela emisji głosu (2.3.1) i pracy chórmistrza z chórem szkoły muzycznej w korelacji do innych zajęć szkolnych (2.3.2). W pierwszym podpunkcie podaje podstawę programową, wiedzę i umiejętności z zakresu techniki wokalne. Omawia pracę chórmistrza w trakcie prób nad zbiorową emisją głosu. Koncentruje się na omówieniu idealnego rozśpiewania jako bazy do dalszej pracy nad utworem. Podaje sześć faz rozśpiewania, bogato ilustrując zarówno aspekty fizjologiczne, jak i psychologiczne, na koniec podając ćwiczenia jakie dzieci powinny wykonać dla każdej fazy. Dalej omawia przebieg próby w nawiązaniu do elementów podanych podczas rozśpiewania. Kandydatka wykazuje się wielką znajomością tematu, co też można „usłyszeć” w nagraniach. W podpunkcie 2.3.2 nawiązuje do przedmiotów bezpośrednio „skorelowanych” z pracą chórmistrza, przede wszystkim do przedmiotu rytmika i przedmiotu kształcenie słuchu. Dalej omawia też programy nauczania w II stopniu PSM jako kontynuację nauki z pierwszego etapu edukacyjnego. Doktorantka wykazuje się dużą znajomością tematu, podaje też przykłady z własnej pracy z poszczególnymi zespołami.

Rozdział trzeci jest rozwinięciem tematyki pracy. *Przygotowanie wybranych łacińskich kompozycji bożonarodzeniowych z chórami w Zespole Szkół Muzycznych w Siedlcach - problemy wykonawcze* to najważniejszy rozdział całego opisu. W pierwszym podpunkcie (3.1) omówiony jest dobór repertuaru na nagranie i koncert doktorski. Autorka szczegółowo podaje motywy wyboru kompozycji dla zespołu dziecięcego, którego rozwój wokalny i muzyczny był głównym „motorem” w podjęciu działań dyrygenckich. Doktorantka podaje wpływ form i okresu powstania poszczególnych utworów na dobór repertuaru. Potem w kolejnych sześciu punktach kandydatka omawia poszczególne utwory, analizując je pod kątem muzykologicznym, zaczynając od genezy powstania kompozycji, omawiając strukturę i treść, aby przejść do zobrazowania etapów pracy nad poszczególnymi elementami muzyki. Omawia problemy wykonawcze i interpretacyjne oraz sposoby ich pokonywania, wypracowywania z poszczególnymi zespołami.

Od podpunktu 3.2. zaczyna szczegółowe omówienie poszczególnych utworów w schemacie: geneza, struktura i treść, problemy wykonawcze, gdzie podaje metody dochodzenia do zakładanych efektów poprzez różnego rodzaju ćwiczenia. Zaczyna od omówienia kompozycji Johanna Stadlmayer’a *Jesu Redemptor omnium* (3.2.) m.in. w *Genezie* (3.2.1.) podaje datę pierwszego wydania kompozycji oraz źródło, z którego korzystała przy pracy z zespołem. *Struktura i treść* (3.2.2.) jest omówieniem pochodzenia i wymowy tekstu, umiejscowieniem kompozycji w liturgii, podaniem tłumaczenia z interpretacją, a także wskazaniem, popartym przykładem muzycznym na bazę dla kompozycji tj. melodię gregoriańską. *Przebieg oraz problemy wykonawczo-interpretacyjne* (3.2.3) odnoszą się do

metod pracy doktorantki z zespołem. Autorka poświęca dużo uwagi problemom wokalnemu, podając przykłady ich rozwiązania, np. ćwiczenie na wyrównanie samogłosek, a także ćwiczenie na problemy dynamiczne. Nawiązuje też do rodzaju gestu dyrygenckiego, jakim należałoby się posłużyć przy prowadzeniu tego typu utworu opartego w dużej mierze o chorał gregoriański. Doktorantka wykazuje się tutaj dużą wiedzą metodyczną i świadomością w muzycznej interpretacji. Podrozdział 3.3. to omówienia kompozycji Williama Byrda *Puer natus est nobis*. Ponownie zaczyna od *Genezy* (3.3.1.) motetu angielskiego kompozytora, ciekawie zaznaczając konserwatywny nurt w kompozycjach katolickich Byrda, w tym i omawianego motetu. Podaje datę pierwszego wydania i źródło, z którego korzystała przy pracy nad interpretacją. *Struktura oraz treść* (3.3.2) przybliżyła trzyczęściową konstrukcję motetu, odsyłając do zawartego w aneksie przekładu tekstu. Bardzo obszernie zajmuje się autorka problemami wykonawczymi – interpretacyjnymi, ze względu na rozbudowaną strukturę i duży stopień trudności utworu. Rozważania bogato ilustruje przykładami incipitu chorałowego i jego obecności w strukturze utworu, potem omawia środkową część kompozycji (trygłosowej), by na koniec odnieść się do konstrukcji części trzeciej – Doksologii. W podsumowaniu pisze jeszcze o teorii liczb związanych z wymową liturgiczną i filozoficzną tekstu. Dalej przechodzi do decyzji o kształcie ilościowym zespołu wykonawczego zaczynając od składu osobowego – małego zespołu wokalnego złożonego z uczniów PSM II st., uzasadniając to m.in. praktyką wykonawczą utworów tamtego okresu, dodatkowo ograniczając skład w części środkowej, zgodnie z zamierzeniem kompozytora (układ trygłosowy, wymowa tekstu). Autorka bardzo wnikliwie podaje sposób pracy nad motetem Byrda, odwołując się do źródeł metodycznych, ale głównie bazując na zdobytym doświadczeniu w pracy z młodzieżą nad innymi przedmiotami realizowanymi w ZSM. Osobny akapit poświęca doktorantka sposobom pracy nad pulsacją z młodymi wykonawcami, zaczynając od rytmicznego wymawiania tekstu z akcentacją do narzucenia go w opracowaniu melodii i konstrukcji polifonicznej. Podaje też powód wykorzystania schematu 4/4 w tempie alla breve, pomocnym przy utrzymaniu w/w omawianej pulsacji u młodych śpiewaków. Kolejny raz potwierdza tutaj swoje wysokie umiejętności metodyczne.

Podpunkt 3.4 to omówienie utworu Johanna Caspara Aiblingera *Missa Advocata nostra „Harfen”* oder „Weinachtsmesse”. W *Genezie* (3.4.1.) bardzo obszernie przedstawia kontekst historyczny kompozycji, datę powstania, postać kompozytora i na tym tle podaje skład wykonawczy związany z pracą kompozytora w klasztorze żeńskim, omawia cechy mszy pastoralnej i zaznacza kontekst maryjny utworu. Podaje też wydanie, z którego korzystała w pracy nad utworem. *Struktura* (3.4.2) to tylko krótki wstęp do bardzo obszernego (strony od 164 do 182) omówienia treści i przebiegu tej złożonej kompozycji (3.4.3). To omówienie jest bardzo dobrze zilustrowane pięcioma przykładami muzycznymi. *Przygotowanie wykonania i interpretacji* (3.4.4) z konieczności również jest obszerne (strony od 182 do 193), gdzie autorka nawiązuje do poprzedniego punktu jako wyjściowego dla działań dyrygenta. Kolejno omawia pracę nad partiami solistycznymi z młodymi wokalistkami z chóru. Podaje jej fazy w nauczaniu uczennic właściwego opanowania swoich partii solowych i połączeniu ich w ansamblowych fragmentach w pełny tercet. Szczególną uwagę dyrygentka poświęciła partii altowej, wykazując dużą świadomość i dojrzałość metodyczną w przygotowaniu młodej solistki. Recenzent podkreślił w analizie koncertu – nagrania CD dużą sprawność wokalną młodych solistek. W tym samym punkcie, od strony 186, doktorantka zajmuje się omówieniem pracy z chórem w utworze Aiblingera. Ilustruje to odpowiednimi do problemów przykładami muzycznymi. Ostatnim omówionym tutaj aspektem jest współpraca dyrygentki z instrumentalistami, zróżnicowanymi pod względem doświadczenia zawodowego (zawodowa solistka – harfistka, nauczyciel organów, zawodowy kontrabasista i uczennica - wiolonczelistka). W sposób niezwykle świadomy Izabela Kiryluk omawia poszczególne etapy pracy nad utworem od części colla parte po fragmenty z solistami i solowe fragmenty zespołu instrumentalnego. Osobną uwagę Dyrygentka poświęciła współpracy instrumentów w continuo, np. doskonaleniu strojenia instrumentów smyczkowych w przebiegach oktawowych czy współpracy tychże z organami. W tym aspekcie wykazuje się dużym zrozumieniem dla współpracy oraz wzajemnego uzupełniania się głosów i instrumentów. Podaje stosowne przykłady muzyczne z partytury.

W punkcie 3.5 znajduje się omówienie kompozycji współczesnego twórcy Gaspera Jereba (ur. 1985) *Magnum Mysterium. Geneza* (3.5.1) przybliżyła nam kompozytora na tle historycznym muzyki Bałkanów.

Utwór reprezentuje bożonarodzeniową muzykę pozaliturgiczną. Kantata, przeznaczona na chór żeński (SSA) z towarzyszeniem harfy i fortepianu, przypomina swym układem utwór B. Brittena *A ceremony of carols*. Autorka przedstawia okładkę wydania kantaty z 2011 r. Jest więc to przykład muzyki najnowszej, co doskonale wpisuje się w założenia doktorantki o zróżnicowaniu stylistyczno - historycznym utworów. Kompozycja przeznaczona została wykonawczo dla chóru dziecięcego, a głównym problemem wykonawczym jest skomplikowanie warstwy rytmicznej. Struktura oraz treść (3.5.2) jest kolejnym, obszernym omówieniem utworu po Mszy Abilingera. *Przebieg* (3.5.3) szczegółowo przybliży czytelnikowi poszczególne fragmenty, które są bogato ilustrowane przykładami muzycznymi.

Autorka podkreśla ciekawą strukturę kompozycji jako interesującą i niezwykle cenną propozycję repertuarową do wykonania przez młodych śpiewaków. Wykazuje się dużym zrozumieniem możliwości wykonawczych chóru dziecięcego. Podkreśla rolę rytmiki w tym utworze jako czynnika formotwórczego. Następnie szczegółowo omawia budowę utworu, poszczególne elementy składające się na interpretację. Wypowiedź jak zawsze jest bogato ilustrowana przykładami muzycznymi. *Problemy wykonawczo - interpretacyjne* (3.5.4) są nawiązaniem do omówienia poprzedniego utworu, zgodnie z założeniami książki ks. prof. M. R. Szulika, na które powołuje się doktorantka (str. 211 – założenia pracy chórmistrza). Rozwija swoją myśl o sugestywne przedstawienie wpływu wymowy tekstu na interpretacje muzyki, powołując się ponownie na w/w wymienione źródło (wewnętrzna, intelektualna i emocjonalna wyobraźnię tego, co ma być przekazana przez środki muzyczne). W tym miejscu brakuje nieco częstszego powoływania się w przypisach na źródła. Owe przedstawienie wpływu wymowy tekstu na interpretacje muzyki stanowi punkt wyjścia w pracy nad Kantatą z chórem dziecięcym, ułatwia bowiem wypracowanie trudnych elementów – rytmiki i długich łacińskich fraz. Doktorantka pięknie opisuje swoje „zmagania” z kolejnymi elementami muzyki, podaje metody ich pokonywania, dostosowane do możliwości percepcyjnych młodych artystów. Wykazuje ogromną wrażliwość na potrzeby dzieci i pomyślność w realizacji celów. Powołuje się na również na sprawdzone metody pracy prof. Jadwigi Gałęskiej-Tritt i prof. Katarzyny Sokołowskiej czy metody rytmiczne stosowane przez prof. Marcina Wawruka. Można to również dostrzec w obfitej bibliografii przedstawionej na koniec pracy pisemnej. Przykłady muzyczne ilustrują ponownie wypowiedź autorki. Przedostatnim omówionym utworem jest *Puer natus in Bethleem* Gabora Lisznyaya - Szabo, węgierskiego twórcy, zmarłego w 1981 roku (3.6). W *Genezie* (3.6.1) doktorantka kreśli tło historyczne oraz opisuje sylwetkę kompozytora na tle rozwoju muzyki węgierskiej XX w., podaje datę powstania i wydania kompozycji. Dalej omawia strukturę i treść utworu (3.6.2), wykazując źródła pochodzenia łacińskiego tekstu, brak wpływu melodii gregoriańskiej, trzyczęściową budowę utworu. W punkcie 3.6.3. (*Przebieg oraz problemy wykonawczo – interpretacyjne*) kandydatka przybliży szczegóły pracy nad utworem i uzasadnia swoje decyzje jego interpretacji. Uzasadnienie rozwija, podając przykłady muzyczne i sposoby wyćwiczenia poszczególnych problemów wykonawczych.

Rozdział trzeci (3.7) kończy omówieniem kompozycji Healeya Willana *Hodie Christus natus est*, kompozytora anglo-kanadyjskiego, żyjącego w XX wieku. W *Genezie* (3.7.1) autorka kreśli ciekawą sylwetkę kompozytora, „dziekana kompozytorów kanadyjskich” i okoliczności powstania utworu, a także wykazuje inspiracje twórcy najslynniejszym barokowym utworem z tekstem *Hodie* Jana Pieterszoona Sweelincka. Podaje przykłady muzyczne na uzasadnienie tezy, krótko omawia *Strukturę i treść* (3.7.2). Dalej (3.7.3) wykazuje metody pracy nad przygotowaniem i interpretacją omawianej kompozycji. Wyjaśnia m.in. dobór stosownego, wolniejszego tempa wykonania ze względu na możliwości wokalne i fizyczne śpiewaków PSM II st., czy sposób na lekkie wykonanie głównego motywu rytmicznego. Autorka odnosi się do poszczególnych fragmentów dzieła ukazując dalsze problemy wykonawcze i sposoby ich pokonywania. W opisie dostrzega się znajomość skutecznych metod osiągania zakładanych wyników. Mniej jest tu odnośników do autorów metod, ale na pewno wcześniej wspomniani autorzy również i w tym przypadku stanowili pomoc w rozwiązywaniu problemów wokalnych.

Zakończenie pracy pisemnej to podsumowanie założeń – tezy dzieła artystycznego i opisu. Głównym nurtem jest temat *Łaciński repertuar na Boże Narodzenie* jako repertuar do wykonania

z chórami szkoły muzycznej. Autorka nawiązuje do formy projektowej, w jakiej udało się jej zrealizować pracę artystyczną w formie koncertu i nagrań CD. Praca pisemna stanowi uzupełnienie dzieła artystycznego, ale w tym przypadku również daleko poza nie wykracza. Izabela Kiryluk uzasadnia napisanie poszczególnych rozdziałów, podkreśla dobór repertuaru jako najbardziej reprezentatywny tak pod względem tekstu; omawia różne formy liturgiczne i Nieliturgiczne związane z okresem Bożego Narodzenia, ale też bogactwo form pod względem historycznym i strukturalnym, przedstawia formy wokalne i wokalnie-instrumentalne na różne składy itp. Największy nacisk położony jest na 3 rozdział ze względu na jego wymowę, połącznie pracy nauczyciela i dyrygenta w szkole muzycznej. Analiza hermeneutyczna utworów i możliwości ich wykonania w danym składzie jest, zdaniem recenzenta, najwyższą wartością tej wspaniałej pracy. Stanowi ona potwierdzenie wysokich kwalifikacji muzycznych, teoretycznych i praktycznych Kandydatki.

Bardzo ciekawym i wartościowym jest zamieszczenie w **Aneksie** ponad 600 kompozycji łacińskich na Boże Narodzenie w na różne składy w trzech tabelach: kompozycje wielogłosowe a cappella do tekstów na Uroczystość Narodzenia Pańskiego (tabela 7, 300 pozycji!), cykle mszalne na Boże Narodzenie (tabela 8 z podziałem na okresy stylistyczne, 126 pozycji), i wokalnie-instrumentalne kompozycje na Boże Narodzenie w kolejności powstania z wyszczególnieniem składów (tabela 9, 177 pozycji!). Jest to niezwykle cenne zestawienie kompozycji napisanych na bardzo popularny okres liturgiczny szczególnie, że przedstawia utwory mało znane i rzadko wykonywane w naszym obszarze. Po tym zestawieniu autorka podaje jeszcze przekłady tekstów kompozycji zarejestrowanych na CD, łacińską i polską wersję tekstu umieszczając wygodnie obok siebie.

Dalej zamieszcza bardzo obszerna **Bibliografię** z wyszczególnieniem aktów prawnych, dokumentów Zespołu Szkół Muzycznych w Siedlcach, dokumentów Kościoła Katolickiego (7 pozycji), opracowań (77 pozycji), a także stron internetowych na które powołuje się w pracy (21 pozycji). Jest to na pewno bardzo ciekawie dobrana bibliografia. Po niej następuje Spis tabel (9) i Spis przykładów (114). Zabrakło zdaniem recenzenta odniesienia w muzyce dawnej do figur retorycznych, a więc i w bibliografii nie ma tych pozycji. Praca i tak jest bardzo obszerna i wyczerpuje w całości temat.

Do pracy pisemnej dołączono Spis kompozycji w formie plakatu i nagranie CD. Jak wspominałam wcześniej, sam spis treści zawiera błędy w nazwiskach i numerowaniu wynikające prawdopodobnie z przesunięcia tekstu komputerowego. Całość natomiast jest efektowna plastycznie, a nagranie zastało ocenione bardzo dobrze przez Recenzenta wcześniej.

Całość pracy pisemnej napisana jest poprawnym językiem, czytelnie i przejrzysto.

Nieliczne błędy edytorskie, które pojawiają się w tak obszernym opisie, nie umniejszają w żadnym stopniu bardzo dobrej oceny całości pracy.

Podsumowanie:

Pani mgr Izabela Kiryluk przedstawiła swoją pracę najpierw w formie koncertu, potem projektowo nagrała prezentację doktorską na płycie CD i przestawiła jej opis. Zarówno dzieło artystyczne jak i opis są bardzo dobre. Założone tezy poprzez analizę i syntezę zostały zrealizowane przez doktorantkę. Całość dzieła doktorskiego podporządkowana jest tematowi pracy pisemnej, muzycznemu repertuarowi łacińskiemu na Boże Narodzenie. Dzieło artystyczne to 7 pozycji dobranych pod względem składu wykonawczego (kompozycje a cappella na różne składy, kompozycje wokalne – instrumentalne), pod względem miejsca w liturgii lub poza nią (ze względu na tekst), złożoności form w kompozycjach i utworów zróżnicowanych stylistycznie (od muzyki renesansowej po kompozycje współczesne); dobrana także pod względem możliwości wykonawczych zespołów ZSM w Siedlcach, co wyświadcza nasze wyobrażenie o założonych tezach. Prezentacja jest dobrze nagrana i mimo niewielkich potknięć, przekonująco wykonana. Koncert, który odbył się w 2018 roku recenzent pamięta jako niezwykle udane wydarzenie muzyczne, co potwierdzają nagrania na CD. Założenia i realizacja tego śmiałego projektu z młodymi wykonawcami, w szczególności z chórem dziecięcym, potwierdza wysokie kwalifikacje doktorantki i jej już bardzo dobry rozwój jako muzyka i nauczyciela. W części pisemnej

kandydatka wykazuje się dużą wiedzą teoretyczną i praktyczną, co stanowi dobre uzupełnienie dzieła artystycznego. Jednocześnie Izabela Kiryluk wykazuje się samodzielnością w opracowaniu tematu i przedstawieniu dzieła artystycznego i jego opisu. Praca doktorska jest nowatorska pod względem spojrzenia na kompozycje o tematyce bożonarodzeniowej z tekstami łacińskimi w Zespole Szkół Muzycznych w Siedlcach. Autorka powołuje się na dobrze dobraną bibliografię i daje wiele przykładów muzycznych w omówieniu dzieł. Może za mało jest, zdaniem recenzenta, przypisów w 3 rozdziale pracy pisemnej, ale kandydatka wykorzystuje wszystkie pozycje bibliograficzne i przekonująco uzasadnia każdą swoją wypowiedź. Dodatkowo podaje w Aneksie ponad 600 kompozycji o założonej tematyce ujętych w trzech obszernych i dobrze skonstruowanych tabelach, co stanowi o dodatkowym walorze jej pracy nad ogarnięciem ogromnego zakresu zakładanego tematu. Całość pracy doktorskiej jest poprawna i spełnia wymogi zawarte w ustawie.

Konkluzja:

Dzieło doktorskie Izabeli Kiryluk i jego opis *Łaciński repertuar na Boże Narodzenie*, przygotowane pod kierunkiem ks. dr hab. Michała Romana Szulika prof. Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach spełnia warunki *ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021. Poz.478)* i *wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.* Jest niezwykle cennym wkładem w rozwój dyscypliny artystycznej. Recenzent składa wniosek o dopuszczenie mgr Izabeli Kiryluk do publicznej dyskusji nad przedstawioną przez nią rozprawą.

prof. dr hab. Krystyna Krzyżanowska-Łoboda